Aġġornament fit-Taħdit/il-Proġett bil-Malti fis-Sekondarja

(Ippubblikat fl-2014)

L-Ewwel Sena

Daħla

L-għalliema kollha tal-Malti fl-iskejjel sekondarji tal-Istat huma mitluba li jaqraw sewwa dawn l-aġġornament tas-sillabi tal-Malti fejn jidħlu l-proġetti, it-taħriġ u l-assessjar fil-ħila tat-taħdit.

Il-proġetti bħala preżentazzjoni ta' materjal riċerkat u ppreżentat lill-għalliema fil-format stampat biex jiġi kkoreġut u mogħti marka ser jispiċċaw u m'għandhomx jibqgħu jingħataw.

L-assessjar tat-taħdit fl-ewwel sentejn tas-sekondarja ser ikun formalizzat u stabbilit skont kriterji uniformi għall-iskejjel kollha filwaqt li ser jiddaħħal it-taħriġ kontinwu tul is-sena u l-assessjar tiegħu anke fit-tielet u r-raba' sena.

Fil-ħames sena jinżamm il-format u l-istruttura stabbilita mis-sillabu taċ-ĊES tal-Malti.

It-Taħdit

It-taħdit għandu jingħata importanza fil-lezzjonijiet tal-Malti. Meta ngħidu taħdit nifhmu li l-istudenti jkollhom il-kompetenzi varji meħtieġa biex jikkomunikaw skont u fid-diversi ċirkostanzi tal-ħajja li fihom iridu jinqdew bil-lingwa biex jikkomunikaw. Fost dawn il-kompetenzi l-istudenti jridu jkunu kapaċi jirrakkuntaw storja jew aħbar/ijiet lil udjenza, jirreċtaw, jistaqsu, jiddrammatizzaw, jargumentaw b'konvinzjoni, jintervistaw, jispjegaw u jwasslu l-opinjoni tagħhom. Bosta drabi dan kollu jista' jsir aktar attraenti u interessanti bl-għajnuna li toffri t-teknoloġija jew il-karta stampata meta użati b'mod kreattiv u intelliġenti taħt il-gwida tal-għalliema.

Għaldaqstant l-għalliema għandhom joffru taħriġ u istruzzjoni kontinwa lill-istudenti tagħhom biex jirnexxielhom irawmu, jiksbu u jissaħħu f'dawn il-kompetenzi neċessarji għall-ħajja billi jiddedikaw regolarment lezzjonijiet jew parti mil-lezzjoni għall-kisba ta' dawn il-kompetenzi.

L-aġġornament tat-taħdit – b'seħħ minn Settembru 2014

L-għalliema ser isibu f'dawn il-linji gwida żewġ temi għal kull sena, mill-ewwel sar-raba' sena. L-ewwel tema tkun assessjata għall-eżami ta' Frar filwaqt li t-tieni tema tkun għall-annwal ta' Ġunju.

Ma' kull tema hemm marbutin għadd ta' aspetti differenti. L-għalliema għandhom jiddedikaw lezzjoni jew aktar skont il-ħtieġa li jkollhom biex jispjegaw u jiddiskutu mal-

istudenti t-tema u l-aspetti varji tagħha. Jista' jkun li jinħarġu aspetti oħra li jekk l-għalliema jidhrilhom li huma validi u jorbtu mat-tema ewlenija għandhom jinkluduhom ukoll.

L-istudenti għandhom jingħataw il-possibiltà li jaħdmu waħidhom, fi gruppi ta' tnejn jew tlieta. Mhux rakkomandat li jkun hemm gruppi akbar għaliex kull membru tal-grupp irid jipparteċipa b'mod attiv kemm fil-preparazzjoni kif ukoll fil-preżentazzjoni orali biex ikun assessjat. Gruppi akbar minn tlieta jkunu diffiċli biex wieħed jassessja b'mod ġust lil kulħadd u għalhekk għandhom ikunu evitati.

Kull student/grupp għandu jagħżel aspett tat-tema ewlenija biex jirriċerka fuqu. L-għalliema għandhom jaraw li l-aspetti kollha jittieħdu u kemm jista' jkun ma jkunx hemm gruppi jew individwi qed jaħdmu fuq l-istess aspett. Fejn ikun meħtieġ, l-għalliema jistgħu jaqsmu xi aspett/i fi tnejn jew aktar.

L-istudenti għandhom jagħmlu riċerka u jiġbru materjal marbut mal-aspett li jkunu għażlu. Huma jistgħu jinqdew b'sorsi stampati kif ukoll b'diġitali, awdjoviżivi jew minn fuq l-internet. L-għalliema għandhom jgħallmu lill-istudenti kif u fejn ifittxu l-materjal relevanti u wara li jaqrawh, jagħrfu jagħżlu minnu dak li jidhrilhom meħtieġ għall-preżentazzjoni fil-klassi.

L-istudenti jridu jippreżentaw ir-riċerka tagħhom quddiem il-klassi waqt lezzjoni jew parti minnha ddedikata għall-assessjar tat-taħdit. L-għalliema għandhom jaraw li jqassmu l-preżentazzjonijiet fuq medda ta' lezzjonijiet u mhux kollha jsiru f'lezzjoni waħda biex l-istudenti ma jiddejqux u jitilfu l-interess.

Kull preżentazzjoni m'għandhiex tieħu aktar minn ħames minuti. L-istudenti jistgħu u għandhom jiġu mħajra jużaw it-teknoloġija biex iwasslu l-preżentazzjoni tar-riċerka tagħhom. Madankollu l-istudenti għandhom jitħallew fil-libertà biex jagħżlu huma kif u f'liema format jagħtu l-preżentazzjoni u m'għandu jkun hemm l-ebda diskriminazzjoni fl-għoti tal-marki favur dawk li jużaw it-teknoloġija/i moderni meta mqabbla ma' min jiddeċiedi li juża l-mezzi tradizzjonali stampati.

L-assessjar għandu jsir skont lista ta' kriterji li jevalwaw il-ħila tal-istudent fil-kompetenzi tiegħu li jitħaddet bil-Malti b'mod mexxej u korrett. Jingħataw ukoll marki għar-riċerka u l-preżentazzjoni tal-kontenut. Għall-galvu li jista' jintuża bil-kriterji tal-assessjar ara Appendiċi 2.

L-Assessjar tat-Taħdit

It-taħdit tal-istudenti mill-ewwel sar-raba' sena tas-sekondarja ser jibda jkun assessjat darbtejn fis-sena: f'Jannar u l-marka tkun 10 fil-mija (%) tal-eżami ta' nofs is-sena (ta' Frar) filwaqt li jkun hemm it-tieni sessjoni f'Mejju u l-marka tkun ukoll ta' 10 fil-mija (%) tal-eżami

annwali (ta' Ġunju). Il-marka titniżżel fuq quddiem tal-karta tal-kitba fejn ikun hemm it-tabella tal-marki tal-ħiliet kollha.

It-taħdit tal-istudenti tal-ħames sena ser isir darba biss, fl-eżami annwali tagħhom li jsir fi Frar u jkun imqassam skont kif stabbilit fis-silllabu taċ-ĊES.

Appendiċi 1 hu maħsub bħala għajnuna għall-għalliema u qed jingħata bħala galvu biex jinżamm rendikont tal-kriterji li bihom jiġu assessjati l-istudenti u tal-marki miksuba fil-preżentazzjonijiet fil-klassi. Hu rakkomandat li l-għalliema jżommu rendikont tat-taħriġ kollu u l-assessjar tat-taħdit li jkun sar fil-klassi b'mod strutturat fil-pjan u rekord ta' ħidma (scheme/record of work) tagħhom. Għal dan il-għan jista' jintuża dan il-galvu jew ieħor/oħrajn simili skont kif jidhrilhom l-għalliema biex meta mitluba jagħtu rendikont ċar tal-attivitajiet tat-taħdit li jkunu għamlu mal-klassi.

Xi linji gwida fuq il-preżentazzjoni tal-istudenti fil-klassi

- L-ebda student m'għandu jiġi skużat milli jagħmel dawn il-preżentazzjonijiet jekk mhux abbażi ta' rapport u rakkomandazzjonijiet tal-professjonisti/INCO tal-iskola. Dawn għandhom jiġu mmarkati SKUŻAT/A u ma jingħataw l-ebda marka.
- Studenti li ma jagħmlux dawn il-preżentazzjonijiet m' għandhomx jingħataw marki fl-eżami u titniżżel 0 fit-tabella taħt il-ħila tat-taħdit. Min ikun nieqes għall-preżentazzjoni tiegħu jista' jagħmilha f'data oħra skont kif jiddeċiedi l-għalliem/a tal-klassi.
- L-għalliema għandhom jispjegaw sewwa l-għan u s-suġġett tal-preżentazzjoni biex l-istudenti jkunu ffukati u konċiżi.
- L-għalliema jridu jfiehmu sewwa li l-miri ewlenin li ser ikunu assessjati fil-preżentazzjoni huma t-taħdit u l-kontenut marbut mat-tema.
- L-istudenti jeħtieġ li jiġu mgħallma u mħarrġa kif ifittxu fuq l-internet/ fil-kotba u kif jagħżlu l-materjal relevanti u wara li jaqrawh, jippreparawh biex jitħaddtu fuqu u jwassluh lil ħaddieħor.
- L-istudenti għandhom jiġu mgħallma u mħarrġa minn qabel kif jitkellmu bil-mod u li jiftiehem mill-udjenza. Għandu jingħata kull spazju u sapport mill-għalliema lill-istudenti biex joħorġu l-kreattività tagħhom fil-preżentazzjonijiet li jagħtu.
- L-għalliema għandhom jaraw li jirranġaw l-ambjent tal-klassi biex ikun xieraq u ta' għajnuna għall-istudenti li jkunu ser jagħmlu l-preżentazzjoni. Biex l-attività tirnexxi jrid ikun hemm tħejjija u ħsieb sewwa minn qabel, speċjalment jekk ikun ser jintuża apparat teknoloġiku.
- Il-preżentazzjoni tista' ssir fuq bażi individwali jew fi grupp (ta' mhux aktar minn 3 studenti). Jekk fi grupp, kull membru jrid jidentifika s-sehem tiegħu fir-riċerka u l-produzzjoni tal-preżentazzjoni.

- Waqt il-preżentazzjoni kull membru tal-grupp irid jitkellem f'xi ħin jew ieħor u l-għalliema għandhom jaraw li jkollhom biżżejjed ħjiel fuq il-kompetenzi ta' kull student/a biex jassessjawh/a skont il-kriterji stabbiliti.
- L-għalliema għandhom jaraw huma l-aħjar mod kif iqassmu l-preżentazzjonijiet biex isiru kollha fil-klassi u jiġu assessjati kif jixraq.
- Il-preżentazzjoni m'għandhiex tieħu aktar minn 5 minuti u jekk tintuża l-ppt ma jkunx fiha wisq slajds (madwar 10).
- Wara kull preżentazzjoni, jekk l-għalliema jħossu l-bżonn, jistgħu flimkien mal-klassi jagħmlu analiżi u diskussjoni fuq dak li jkun ġie ppreżentat – dejjem bil-għan aħħari li l-istudenti jitħarrġu fit-taħdit.
- Il-preżentazzjoni m'għandhiex tieħu l-forma ta' taħdita moqrija minn fuq test imħejji minn qabel. L-għalliema għandhom iħejju lill-istudenti biex fit-taħdit ikunu kapaċi jitkellmu fuq dak li jkunu rriċerkaw u mhux jirriċiklaw dak li jkunu qraw. Għalhekk l-għalliema m'għandhomx jaċċettaw li studenti jaqraw l-informazzjoni li jkunu sabu waqt il-preżentazzjoni imma jgħiduha fi kliemhom.
- L-istudenti jista' jkollhom xi noti qosra li jgħinuhom waqt il-preżentazzjoni imma mhux jaqraw direttament lilhom.
- L-għalliema għandhom iħajru lill-istudenti (imma mhux jobbligawhom) biex jużaw mezzi teknoloġiċi u kreattivi bħall-powerpoint, filmati, rikordings, reċti, mima, drama. Jekk jinkiteb skript, waqt il-preżentazzjoni dan għandu jingħad u mhux jinqara. Jekk tkun narrazzjoni għandha tkun miktuba minn qabel imma waqt il-preżentazzjoni tingħad u mhux tinqara.
- L-istudenti jistgħu jagħmlu t-taħdita tagħhom billi jużaw il-mezzi tradizzjonali bl-għajnuna ta' ċarts, leħħiet, stampi kbar, kartonċin, mudelli u oħrajn.
- L-għalliema għandhom jiggwidaw lill-istudenti li jużaw il-mezzi teknoloġiċi/ tradizzjonali biex jaraw li dawn ikunu addattati u jidhru sewwa fuq il-bord interattiv/tal-avviżi; li jkollhom stampi kbar u li jidhru ċari; li jkun fihom ftit kliem u jinqara sew anke minn wara tal-klassi u li jkunu miktuba b'Malti tajjeb u bla żbalji ortografiċi.
- L-għalliema jagħmlu tajjeb jekk jiċċelebraw ix-xogħol u r-riċerka tal-istudenti billi jtellgħuhom fuq xi sit elettroniku (tal-iskola u/jew tad-Dipartiment tal-Malti fuq malti.skola.edu.mt billi jgħadduhom lill-Kap tad-Dipartiment tal-Malti/Uffiċjal Edukattiv tal-Kulleġġ tagħhom) jew fuq il-bords tal-iskola **IMMA** qabel jesponuhom għandhom jaraw li jkunu miktuba b'Malti tajjeb u bla żbalji ortografiċi. L-iżbalji jridu jiġu identifikati mill-għalliema u rranġati mill-istudenti qabel ma jintwerew fil-pubbliku.
- Il-preżentazzjoni tiġi assessjata fuq il-kriterji stabbiliti apposta u mehmuża ma' dawn il-linji gwida bħala Appendiċi 1.
- L-għalliema huma mistennija li jżommu kopja tal-marki mogħtija fil-fajl tagħhom u jistgħu jużaw il-galvu pprovdut bħala Appendiċi 2.

Tabella bit-Temi għat-Taħdit fil-Malti

Mill-Ewwel sal-Ħames Sena tas-Sekondarja

	Temi għall-eżami ta' nofs is-sena (Frar - 10% tal-eżami)	**Temi għall-eżami annwali (Ġunju - 10% tal-eżami)**
L-Ewwel Sena (il-Livelli kollha)	Il-Leġġendi Maltin u Għawdxin	Il-Folklor Malti
It-Tieni Sena (il-Livelli kollha)	Il-Ħrejjef Maltin	Nies Maltin u Għawdxin Magħrufa
It-Tielet Sena (ir-Rotot kollha)	Temi kurrenti	Ir-Rumanz Malti
Ir-Raba' Sena (ir-Rotot 2 u 3)[1]	Il-Malti: Ilbieraħ u llum	Nies li ħadmu favur il-Malti
Il-Ħames Sena (ir-Rotot 2 u 3)[1]	Addattament fuq is-sillabu taċ-ĊES 2015	

[1] L-istudenti li qegħdin fi programmi differenti, jiġifieri tas-CCP / f'Rotta 1 għandhom isegwu l-istruzzjonijiet tal-programmi tagħhom u t-temi tat-taħdit li hemm fihom. Jekk ikun hemm xi studenti li minkejja li qegħdin f'Rotta 1 ikunu jixtieqU jagħmlu l-eżami taċ-ĊES, l-għalliema jistgħu jagħtuhom jagħmlu l-preżentazzjonijiet bħal dawk tal-istudenti ta' Rotta 2 u 3.

L-Ewwel Sena

1. Il-Leġġendi Maltin u Għawdxin.

Wara li l-għalliema jagħtu definizzjoni ta' x'inhi leġġenda, l-istudenti jitlaqqgħu ma' ftit leġġendi popolari Maltin u Għawdxin permezz tal-irrakkuntar, il-qari, il-filmati u l-preżentazzjonijiet viżivi. Wara l-istudenti jintalbu biex jagħmlu riċerka u jsibu (jekk jista' jkun) leġġenda marbuta mar-raħal/belt tagħhom jew xi waħda li jaqraw mill-kotba u jagħmlu preżentazzjoni fuqha fil-klassi quddiem sħabhom. Il-preżentazzjoni tista' ssir fil-forma ta' mima, reċta, drama, rakkont jew narrazzjoni fl-ewwel persuna megħjuna minn stampi kbar, jew oħrajn.

Referenza għar-riċerka:

Kotba b'ġabriet ta' leġġendi bħal dawk ta' Ġorg Pisani, Anton Attard, Patri Ġużè Delia, Victor Fenech, Pawlu Mizzi, Ġino Muscat Azzopardi, Aldo Farini, tradott għall-Malti minn Ġużè Chetcuti, u oħrajn.

2. Il-Folklor Malti

L-għalliema jagħtu spjegazzjoni dwar x'nifhmu b'folklor u għalfejn huwa importanti li nkunu nafu d-drawwiet u l-modi tal-għajxien tal-Maltin ta' qabilna. Wara, l-istudenti jagħżlu qasam partikulari tal-folklor Malti u jfittxu informazzjoni biex iħejju preżentazzjoni bit-taħdit quddiem il-klassi. L-oqsma tal-folklor għar-riċerka jistgħu jkunu:

- xogħlijiet u snajja' tal-imgħoddi
- it-trasport bl-art u/jew bil-baħar
- strument mużikali tradizzjonali
- l-ikel Malti ta' kuljum u dak tal-festi
- l-ilbies tal-irġiel, in-nisa u t-tfal
- is-superstizzjonijiet u r-reliġjon
- id-djar u l-irziezet Maltin
- il-kaċċa u s-sajd
- drawwiet marbutin mat-twelid, in-namur u ż-żwieġ
- il-kura u l-mediċini tal-imgħoddi
- id-divertiment, fosthom il-logħob u l-festi

Referenza għar-riċerka:

L-istudenti għandhom jiġu mħajra jirriċerkaw kemm minn fuq kotba ta' awturi bħal Gwido Lanfranco, Ġużè Cassar Pulliċino, Paul P. Borg, Ġorġ Mifsud Chircop kif ukoll minn fuq siti elettroniċi.

Appendiċi 1

Il-Kriterji għall-Assessjar tat-Taħdit

Il-Kriterji tal-Assessjar	**Il-Marki**
Il-kompetenza fit-taħdit: Jitkellem b'Malti mexxej, idjomatiku u b'kunfidenza quddiem udjenza; taħdit jinftiehem sewwa, ċar u b'konvinzjoni; faċli ssegwi li jingħad u jżommok attent.	**0 1 2**
Il-ħila fl-użu tal-Malti: Ħakma tajba u varjata tal-lessiku marbut mat-tema; jitkellem b'korrettezza grammatikali u ftit li xejn jiżbalja; għażil xieraq tal-kelma f'waqtha.	**0 1 2**
L-istruttura tad-diskors: Struttura ta'diskors b'sentenzi mħallta u mgħaqqda tajjeb bejniethom; ftit li xejn ideat ripetuti imma jibnu fuq xulxin; bdil naturali fit-ton tad-diskors skont il-ħtieġa.	**0 1 2**
Il-kontenut ippreżentat: Deskrizzjoni tajba ħafna u korretta tal-aspett li turi li saret riċerka ddettaljata; sekwenza tajba tal-fatti mogħtija; mogħtija wkoll il-fehmiet tal-kelliema.	**0 1 2**
Il-materjal ippreżentat: Kwalità tajba ta' stampi u riżorsi oħra li għenu fil-fehim tal-kontenut; materjal li jaqbel u jagħmel it-tema aktar ħajja u interessanti; bla żbalji tal-ortografija.	**0 1 2**

Appendiċi 2 Il-Galvu taż-Żamma tal-Marki tat-Taħdit

L-Assessjar tal-Preżentazzjoni tat-Taħdit bil-Malti

Id-data tal-preżentazzjoni: ______________________________ **Is-sena:** **1 2 3 4**

It-tema: ___________________________ **L-aspett:** ______________________________________

L-iskola u l-kulleġġ:____

Il-klassi: ________________________________ **L-għalliem/a:** ____________________________

L-istudent/i: **1.** _____________________________ **2.** ________________________________

3. _____________________________

Il-kriterji tal-assessjar	Il-marki	Il-kummenti
Il-kompetenza fit-taħdit: Jitkellem b'Malti mexxej, idjomatiku u b'kunfidenza quddiem udjenza; taħdit jinftiehem sewwa, ċar u b'konvinzjoni; faċli ssegwi li jingħad u jżommok attent.	**0 1 2**	
Il-ħila fl-użu tal-Malti: Ħakma tajba u varjata tal-lessiku marbut mat-tema; jitkellem b'korrettezza grammatikali u ftit li xejn jiżbalja; għażil xieraq tal-kelma f'waqtha.	**0 1 2**	
L-istruttura tad-diskors: Struttura ta'diskors b'sentenzi mħallta u mgħaqqda tajjeb bejniethom; ftit li xejn ideat ripetuti imma jibnu fuq xulxin; bdil naturali fit-ton tad-diskors skont il-ħtieġa.	**0 1 2**	
Il-kontenut ippreżentat: Deskrizzjoni tajba ħafna u korretta tal-aspett li turi li saret riċerka ddettaljata; sekwenza tajba tal-fatti mogħtija; mogħtija wkoll il-fehmiet tal-kelliema.	**0 1 2**	
Il-materjal ippreżentat: Kwalità tajba ta' stampi u riżorsi oħra li għenu fil-fehim tal-kontenut; materjal li jaqbel u jagħmel it-tema aktar ħajja u interessanti; bla żbalji tal-ortografija.	**0 1 2**	
Total minn 10 marki	__________	______________________ **Firma tal-għalliem/a**